

4. Savchenko O.Ya. (2011). Kompetentnisnyi pidkhid yak chynnyk modernizatsii zmistu osvity [The Competence-Based Approach as a Factor of the Educational Contents Modernization]. *Nauka I osvita. Naukovo-praktychnyi zhurnal Pivdennoho naukovogo tsentru Ukrainy. Seriya «Pedahohika». Science and Education. Scientific journal of Southern scientific centre of Ukraine. Ser. "Pedagogy".* 4. p. 13-17.
5. Soshenko S.M. & Kolomiets B.S. (2014). Evoliutsiia metodiv vykladannia inozemnoi movy [Evolution of methods of FLT]. *Pedahohichni protses: teoriia I praktyka. Pedagogical process: theory and practice,* 1, 22-27. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp>.
6. Trubacheva S.E. (2004). Umovy realizatsii kompetentnisnoho pidkhodu v navchalnomu protsesi [Conditions for implementation of competency-based approach into educational process]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy. [Competency-based approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives. O.V. Ovcharuk] (Ed.). Kyiv: K.I.C. p. 51-57.*
7. Ende K., Grotjahn R., Kleppin K. & Mohr I. (2013). *Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplanung [Curriculum and lesson planning]. München : Klett-Langenscheidt.*
8. Bausch K.-R., Christ H. & Krumm H.-J. (1995). *Fremdsprachenunterricht [A foreign language lesson]. Tübingen : Francke Verlag Tübingen und Basel.*
9. Hugenschmidt B. & Technau A. (2011). *Methoden schnell zur Hand. 66 Schüler- und handlungsorientierte Unterrichtsmethoden [Textbook on methods. 66 individually and activity-oriented methods of teaching]. Leipzig : Klett, Kallmeyer.*
10. Kramsch C. (2014). The Challenge of Globalization for the Teaching of Foreign Languages and Cultures. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching,* 11 (2), 249-254. Retrieved from <http://e-flt.nus.edu.sg/v11n22014/kramsch.pdf>.
11. Mattes W. (2012). *Methoden für den Unterricht [Methods of teaching]. Braunschweig, Paderborn, Darmstadt : Schöningh Verlag. 132 S.*
12. Widodo H.P., Budi A.B. & Wijayanti F. (2016). Poetry Writing 2.0: Learning to Write Creatively in a Blended language Learning Environment. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching,* 13 (1), 30-48. Retrieved from <http://e-flt.nus.edu.sg/v13n12016/widodo.pdf>.
13. Schuetze U. & Lowey E. (2015). Learning the Subjunctive in German: With or Without Technology? *Electronic Journal of Foreign Language Teaching,* 12 (1), 69-78. Retrieved from <http://e-flt.nus.edu.sg/v12n12015/schuetze.pdf>.
14. Ballweg S., Drumm S., Hufeisen B., Klippel J. & Pilypaityte L. (2013). *Wie lernt man die Fremdsprache Deutsch? [How is German as a foreign language studied?]. München : Klett-Langenscheidt. 108 S.*

УДК 378.016:811.112.2

DOI 10.25128/2415-3605.21.2.15

ВАЛЕНТИНА ЛОМАКОВИЧ

<https://orcid.org/0000-0001-7176-8226>

walentajn@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса 2, м. Тернопіль

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРАКТИЧНОГО КУРСУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Досліджено проблему підвищення мотивації студентів мовних спеціальностей в умовах дистанційного навчання. Встановлено, що вирішальною передумовою забезпечення успішного онлайн навчання є свідоме врахування мотиваційного фактору і керування ним впродовж усього навчального процесу. Розглянуто і практично апробовано ефективні фактори онлайн заняття: підбір та підготовка матеріалу, ефективні методи викладання із використанням технічних інструментів на різноманітних навчальних платформах. Підкреслено особливе значення вдосконалення цілей, змісту, засобів та методів навчання з метою підвищення мотивації студентів при вивченні практичного курсу німецької мови онлайн із врахуванням специфіки цього предмета. Встановлено, що реалізація концептуальних ідей освіти здійснюється за допомогою інформаційних технологій, в основу яких закладені основні дидактичні принципи: активізації, автономності, конструктивності й особлива роль відводиться усій

навчальній групі. Визначено функції та завдання викладача-тьютора в умовах дистанційного навчання, його роль у формуванні почуття єдності групи з метою активізації діяльності студентів під час дистанційного навчання. Розроблено рекомендації для підвищення мотивації студентів, які працюють в онлайн-форматі.

Ключові слова: мотивація, дистанційне навчання, викладач-тьютор, навчальна спільнота, методично-дидактичні принципи навчання, технічні інструменти.

VALENTYNA LOMAKOVYCH

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

BOOSTING STUDENTS' MOTIVATION IN THE PROCESS OF STUDYING PRACTICAL COURSE OF THE GERMAN LANGUAGE DURING DISTANCE LEARNING

The article considers the question of boosting motivation of language specialty students during distance learning. The problem of increasing students' motivation during distance learning is complex, completely unresolved and relevant. It is closely related to the questions of lesson organization and conducting, ways of intensifying students' cognitive activities in the study group, the ability to provide constructive support and exchange views on different topics. The purpose of the given article is to check on the basis of the obtained practical results what means and methods can increase students' motivation in the process of studying practical course of the German language. It is established that the crucial prerequisite for successful online learning is a conscious consideration of the motivational factor and the ability to manage it throughout the learning process. The effective factors of online lessons are indicated in the paper: well-selected and prepared material, teaching methods tested by experience and based on technical tools on various educational platforms, selected, structured and appropriately used content, forms and teaching aids. The means and methods of boosting students' motivation in the process of studying Practical course of the German language are analyzed, considering the specific nature of this subject. It is established that the implementation of the conceptual ideas of education is carried out with the help of information technology, which is based on the fundamental didactic principles – activation, autonomy, constructiveness and a special role is paid to the whole study group. The functions and tasks of the tutor, his role in the formation of a sense of group unity in order to intensify students' activities during distance learning are revealed. Recommendations for boosting students' motivation in the process of online studying Practical course of the German language are developed.

Keywords: motivation, distance learning, teacher-tutor, educational community, methodical and didactic principles of teaching, technical tools.

Економічні, політичні та соціальні зміни в Україні і в Європейському просторі спричинили реформування системи освіти і поставили нові вимоги та завдання до викладання і навчання. Однією із перспективних сучасних форм отримання знань і надання освітніх послуг стала дистанційна. У контексті реформування системи вітчизняної освіти ця форма організації навчального процесу здатна ефективно забезпечувати професійну та освітню підготовку громадян. Використання цифрових засобів у навчанні набуло неабиякого значення. Однак не завжди добра фахова та технічна підготовка викладачів до здійснення навчальної діяльності в онлайн-форматі, а й також їх уміння і здатність мотивувати студентів до вивчення свого предмета, є гарантією забезпечення якісної освіти здобувачів. Як показує практика ефективність онлайн-заняття залежить від наступних факторів: наскільки фахово-збалансований, добре підібраний та підготовлений матеріал, перевірені досвідом методи викладання із використанням технічних інструментів на різноманітних навчальних платформах, відібрані, структуровані та доцільно використані зміст, форми та засоби навчання [3, с. 120]. Мотивація, як засіб оптимізації процесу вивчення іноземної мови, відіграє у цьому велику роль і стає вирішальною передумовою залучення студентів до активної навчально-пізнавальної діяльності.

Вивчення сучасних наукових джерел з психології та педагогіки дозволяє стверджувати, що проблема мотивації у навчанні зумовлена її комплексністю, теоретичною та практичною значущістю. Науковці приділяли значну увагу вивченню методики викладання окремих предметів та їх аспектів як засобу формування мотиваційної сфери суб'єкта учіння,

досліджували мотиваційний потенціал того чи іншого виду навчальної діяльності студентів та засобів його формування (Н. Арістова, В. Клачко, П. Козик, Т. Левченко, М. Левочко, Є. Панасенко). Вивченню мотивації студентів присвячені праці зарубіжних учених: Р. Гарднера, Г. Крукса, Р. Шмідта. К. Клеппін розробила концепцію значення мотивації в онлайн-контекстах. Т. Беллон, Р. Оатес описали роль тьютора для формування мотивації учнів у змішаній формі навчання [1]. Новаторські моделі навчальних спільнот, які працюють дистанційно, та фактори впливу на їх мотивацію представлені у дослідженнях Р. Гаррісона, Т. Андерсона, В. Архера.

Проблема підвищення мотивації студентів в умовах дистанційного навчання є актуальною, складною і невирішеною. Вона тісно пов'язана з питаннями організації та веденням заняття, умінням здійснювати конструктивну підтримку і обмін думками, активізацією пізнавальної діяльності студентів у навчальній групі.

Мета статті полягає в тому, щоб за допомогою практично отриманих результатів перевірити, якими засобами і методами можна підвищити мотивацію студентів при вивченні практичного курсу німецької мови в умовах дистанційного навчання.

Завдяки інформаційним технологіям і телекомунікаціям, які проникли у всі сфери життя та професійної діяльності людини, змінилися організація та проведення процесу навчання. Особливо необхідно відзначити цифрові засоби, які характеризуються великою динамічністю і відкривають найефективніші можливості оволодіння конкретними компетенціями певного фаху. Сучасний стан суспільства спричинив прискорення цього процесу. Поширення і впровадження інформаційних інструментів у навчальний процес суттєво підвищилися. Однак викладачі зіткнулися з багатьма труднощами: з одного боку, вони повинні самі добре володіти функціями та методами використання цифрових засобів, знати, як їх доцільно та практично застосовувати на заняттях; з другого – мають уміти мотивувати своїх студентів, адже в умовах дистанційного навчання потрібно володіти видами і способами активізації майбутніх фахівців і враховувати те, що опрацювання завдань та змісту навчання залежить все більше від них самих. Велике значення відіграє самостійна робота студентів; вони є одночасно співучасниками навчання і можуть приймати самостійні рішення.

Психологія та педагогіка розрізняють різні концепції мотивації. Наведемо думку К. Клеппін: «Мотивація розглядається більшістю дослідників як динамічна конструкція. Час, відмінності умов і контекстів навчання та умов життя, особистий досвід, важливі особи – такі як батьки, друзі, вчителі тощо, постійно впливають на мотивацію і можуть повністю змінити її. Варто дотримуватися точки зору, що в центрі усіх концепцій мотивації стоїть окрема особистість. Мотивацію в будь-яких її проявах можна пояснити лише для певного відрізка часу і тільки для конкретного індивідуума...»[4, с. 4–5].

Т. Беллон і Р. Оатес вказують на надзвичайну роль мотивації для викладача-тьютора в онлайн-навчанні, за її допомогою він досягає єдності групи. Обставини роботи лише в онлайн-форматі, змушують студентів працювати більш самостійно і відповідальніше ставитися до особистого навчання.

Серед відмінностей очної і дистанційної освіти вчені перераховують: неособовий характер онлайн-навчання, домінування в онлайн-навчанні технічного дизайну, виконання великої кількості завдань самостійно, обмеження форм взаємодії на занятті, невчасне вміння визначення типу особистостей і надання їм методичної допомоги. Через це викладачеві не завжди вдається мотивувати окремих учасників до активної роботи у такій групі. З метою підвищення мотивації варто вже на початку вивчення навчального курсу пояснити його мету, завдання, особливості та труднощі формату навчання [1].

У ході нашого дослідження встановлено: викладач-тьютор, який працює онлайн, повинен усвідомлювати, що на нього покладається більша відповідальність за процес навчання студентів та їх мотивацію, ніж під час очного навчання. До його компетенцій входить розкриття змісту нового матеріалу, вирішення технічних питань і проблем. Він виступає у ролі радника, консультанта, реагує на письмові роботи студентів і дає детальні відповіді на виконані завдання, мотивує їх та спонукає до дискусії. Його завданнями є чітко і точно встановлення часових норм та правил роботи на занятті, уміння організувати роботу студентів дистанційно, знання і використання каналів та засобів для здійснення комунікації, вибір найефективніших форм і методів роботи, підбір навчальних матеріалів, супровід усіх видів тих,

хто навчається. Створення у студентів почуття єдності групи є однією з головних характеристик мотивації. Викладач створює умови щоби студенти могли самі вирішувати, приймати рішення, що є вірно, а що потребує корекції. Він уміло організовує дискусію в групі, пов'язує особистісне із навчальним матеріалом. Одночасно викладач-тьютор проявляє завжди свою присутність на занятті завдяки поставленим питанням до усієї групи, залученням до розв'язання проблем. Під час дистанційного навчання ми намагалися знайти креативні шляхи стимулювання студентів до спілкування німецькою мовою. Привітність, уважність викладача до кожного студента за допомогою відповідних вербальних засобів при спілкуванні підвищує мотивацію і зацікавлює їх. Привітання на початку і в кінці уроку, коментування виконаних завдань, відзначення позитивного у відповідях, уникнення негативного, а натомість пропозиції своїх варіантів вирішення проблем, ознайомлення з подальшим ходом заняття, подяка за співпрацю – все це сприяє активізації студентів. Тьютор відбирає найважливіші корисні для роботи технічні інструменти, щоразу запитує про труднощі та проблеми, з якими студенти зіштовхуються під час онлайн- навчання, забезпечує виконання поставлених завдань усіма. Варто відзначити інші можливості мотивації учасників групи, які ми охоче та успішно використовували у навчанні: регулярне спілкування на початку тижня або в кінці у форумі, чаті, за допомогою створеної для конкретної групи електронної пошти. За умови відсутності студента на занятті чи невиконання ним завдання використовувалася особиста електронна пошта студента чи Viber, за допомогою яких можна дізнатися про причини та труднощі, які у нього виникли.

У межах дослідження одним із наших завдань було вивчити ефективні шляхи та методи підвищення мотивації студентів однієї групи, які навчаються дистанційно. Ми зупинилися на новаторській моделі навчальної спільноти (Lerngemeinschaft), введеної Л.Рурком, Р. Гаррісоном, Т. Андерсоном і В. Архером [10]. Вони визначили та описали умови, перебіг навчання у онлайн- групі, завдання і стратегії тьютора в умовах змішаного навчання (blended learning), з метою активізації учасників групи. У цій моделі вченими окреслені три головні фактори, які визначають так званий освітній або ж навчальний досвід у навчальній групі: cognitive presence (kognitive Präsenz) – присутність пізнання; social presence (soziale Präsenz) – соціальна присутність; teaching presence – присутність вчителя. Під час роботи дистанційно особливо важливим для нас став фактор соціальної присутності, що характеризується авторами як проекція окремих учнів з їх особистими рисами на цілу навчальну групу і яка, на думку авторів, формує почуття єдності групи. Практично її можна описати у формі висловлення почуттів, відкритого спілкування і за допомогою різних засобів. Основна навичка, яка визначає social presence студентів, котрі співпрацюють дистанційно, є уміння організувати письмове спілкування із врахуванням їх почуттів, особистісних та індивідуальних характеристик. Л. Рурк, К. Сван, пізніше Л. Ломічка ґрунтовно досліджували цей аспект. К. Сван розробив класифікацію і виокремив три групи індикаторів, які ідентифікують social presence та сприяють формуванню почуття єдності групи (Gruppengefühl): 1) афективні – символи (смайлики, картинки, малюнки тощо), інтонація, розділові знаки, емоції, характеристики, гумор, відомості про особистість; 2) інтерактивні (міжособистісні) – форми привітання, звертання, посилання на групу, вирази, що виконують соціальну функцію, оцінка усієї роботи групи; 3) зв'язні – посилання на роботу конкретного учасника групи та цитування повідомлень окремих студентів, вираження схвалення чи незгоди повідомлень, погодження, похвала, заохочення, використання питань і інших засобів, щоби викликати реакцію учасників групи [6]. Принагідно відзначимо, що перераховані вище індикатори, які були застосовані нами під час спілкування на навчальних платформах ZOOM та MOODLE, позитивно сприяли підвищенню мотивації першокурсників при виконанні усних та письмових видів робіт і перевершили всі наші очікування. Студенти відчували себе впевненіше, не боялися допускати граматичні помилки, вірили в успіх та ефективність своїх дій, усвідомлювали корисність власного внеску до спільно виконаного групового завдання, прагнули постійно вивчати щось нове.

Вирішальною передумовою забезпечення успішного навчання є свідоме врахування мотиваційного фактора і керування ним впродовж усього навчального процесу, вплив на нього завдяки вдало підбраному матеріалу, методів і прийомів презентації і закріплення, організації різних форм роботи. Тому ми намагалися взяти це до уваги, викладаючи дисципліну «Практичний курс німецької мови» дистанційно. Метою цього навчального курсу є

формування у студентів німецькомовної комунікативної компетенції, уміння спілкуватися в межах тем, які мають місце в їхньому житті, є для них особливо актуальними та цікавими, розвивати на основі мовної компетенції основні мовленнєві компетенції: говоріння, читання, слухання, письмо, враховуючи соціокультурну компетенцію. Завдання викладача полягає у тому, щоб підібрати найоптимальніші засоби, які би забезпечували досягнення цілей курсу, і кожен із видів діяльності був сформований в умовах навчання. Можна стверджувати, що для успішного спілкування із студентами варто використовувати альтернативні можливості: телефон, електронна пошта, чат, віртуальна класна кімната. Чим більше контактних пропозицій підготувати, тим краще можна керувати та підтримувати їх. Найголовніше у виборі контактів – вибрати ті канали комунікації, які найкраще функціонують і сприяють спільному обміну думками. Варто використовувати технічні засоби, які для студентів є доступними і зрозумілими у користуванні. Це значно полегшить спілкування під час заняття і поза його межами. Для ефективного онлайн- навчання, підвищення мотивації студентів і реалізації цілей «Практичного курсу німецької мови» нами були використані наступні інформаційні технології: програма для організації відеоконференцій ZOOM, навчальна платформа MOODLE, безкоштовний мобільний онлайн-додаток для дзвінків і обміну повідомленнями Viber, ігрова платформа навчання Kahoot, електронні дошки Padlet, Miro, Milanote, навчальна платформа для виготовлення навчальних карт Quizlet. Заняття проводились у ZOOM відповідно до розкладу занять. Як показує практика, це полегшує і допомагає викладачу і студентам регулярно співпрацювати на платформі і не втрачати контакту один з одним.

Платформа ZOOM надає велику кількість можливостей для навчання і допомагає реалізовувати особистісно-орієнтований (*persönlichkeitsbezogener Ansatz*), учнецентричний (*Lernerorientierung*) підходи та забезпечує індивідуалізацію та диференціацію з урахуванням здібностей і рівня мовленнєвих навичок студентів (*das Prinzip der Binnedifferenzierung*). Завдяки функції ZOOM «Презентація екрана» можна показувати і пояснювати новий матеріал – лексичний, граматичний, презентувати тексти і завдання до них. Можна давати доступ до свого екрана для презентацій студентам в Power Point, підключати будь-який файл, не тільки презентацію, а й у Word, pdf, mp3, відео з будь-якого сайту чи платформи, переписуватись у чаті. В умовах дистанційної освіти відчувається брак форм спілкування, тому перевага цієї платформи полягає у тому, щоб за допомогою ще однієї корисної функції Breakout Rooms - комірок застосовувати усі форми взаємодії студентів на заняттях (*das Prinzip der Interaktion*): самостійне опрацювання завдання, парна робота, робота у групах.

Сучасні автентичні інтерактивні підручники з німецької мови, які побудовані на основі новітніх методик викладання, пропонують велику кількість завдань з використанням різних форм робіт і взаємодії тих, хто навчається. Ці навчально-методичні комплекси складаються із: основного підручника, робочого зошита, книги для викладача, посібника для інтенсивного тренування тематичного матеріалу, інтерактивних вправ для поглибленого вивчення лексики, граматики, аудіо-/та відеофайлів, а також готових завдань, розроблених на навчальній платформі Kahoot. Для студентів робота в Breakout Rooms була новою і вони з великою цікавістю співпрацювали один з одним із врахуванням сучасних дидактично-методичних принципів. Студенти отримували завдання, розподіляли між собою обсяг роботи, свої ролі, опрацьовували його кооперативно і спільно презентували. На нашу думку цю функцію ZOOM необхідно ефективно використовувати при навчанні слухання, опрацьовуванні завдань на розуміння прослуханого парами та у невеликих групах, для розвитку навички читання для перевірки змісту прочитаного, результативно навчати діалогічному мовленню.

Функція ZOOM «Презентація екрана» дає можливість демонстрації електронних дошок Padlet, Miro, Milanote, які мають також певні переваги. Ними доцільно скористатися для навчання навички письма та виконання різних кооперативних письмових видів робіт. Зокрема, дошка Miro пропонує різноманітні види діяльності для студентів: складання інтелектуальних карт Mindemaps та діаграм, спільне написання текстів, пісень, розвиток креативного письма у груповій чи парній роботі, підготовка викладачем готових дошок-презентацій лексичного, граматичного матеріалу, за допомогою інструменту Google image search можна вставити будь-яке зображення з інтернету, аудіо- та відеофайли тощо.

Для перевірки виконання різноманітних завдань: лексичних, граматичних, аудіювання і читання, тестових завдань, організації самостійної роботи студентів нами використовувалася

навчальна платформа MOODLE. Окрім цього, вона дає можливість роботи над словами завдяки глосарію, написання спільних творчих робіт за допомогою Wiki, містить електронний журнал студентських досягнень і є дуже зручною для всіх у спілкуванні.

У рамках дистанційного навчання доцільно використовувати Padlet як дошку для різних завдань - демонстрації коротких індивідуальних повідомлень або для презентації спільних групових проектів - спільно написаних текстів, пісень, укладених Mindemaps, для збирання різноманітних ідей чи пояснення термінів, окремих слів тощо. Зібрані матеріали можна зберігати як pdf-документи у папках спільного доступу на електронному диску.

Для ефективного тренування та швидшого засвоєння лексичних одиниць зручними є навчальні платформи для виготовлення навчальних карт Quizlet і Kahoot. Завдяки широкому вибору завдань можна варіювати, повертатися до ще незасвоєних слів та виразів, працювати над вимовою і правописом. Різні режими (тренувальний, навчальний, контролюючий, ігровий) допомагають студентів довести оволодіння виразами й термінами до автоматизму і краще засвоїти лексичні одиниці та вирази. Німецькомовний сайт Deutsche Welle пропонує великий вибір фільмів, мультфільмів, які є доцільними для активізації мовленнєвої діяльності студентів, створюють і стимулюють їх до іншомовного спілкування та покращують країнознавчі знання. Завдання викладача - вдалий підбір доступних для розуміння сюжетів і розробка завдань до них з метою вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції студентів.

Німецькі методисти, зокрема В. Райхвайн, вважають, що цифрові інструменти полегшують планування заняття і їх можна застосовувати на різних його етапах. Наприклад для активізації студентів на початку заняття для Brainstorming доцільно використати Flinga, GoCongr, Mentimeter, Oncoo, Padlet, Slido, Zumpad, дошки Miro, Milanote. Для презентації нового матеріалу варто скористатися Comix, My simple show, Storybird, на етапі вправлення і опрацювання – Aktionbound, Comix, My simple show, Storybird, Zumpad, для зворотнього зв'язку, опитування, вікторин, тестування – Aktionbound, Comix, Classroomscreen, Edkimo, Flinga, GoCongr, Kahoot, Lernpad.ch, Mentimeter, Next: classroom, Oncoo, Padlet, OneNote, Plickers, Showbie, Slido, Testmoz, Zumpad. Для кооперативних видів робіт годяться електронні дошки Miro, Milanote, Flinga, GoCongr, Lernpad.ch, My simple show, Padlet, OneNote, Showbie, Storybird, Wonder, Zumpad. На етапі організації уроку ефективними є Aktionbound, Classroomscreen, GoCongr, Lernpad.ch, Next: classroom, Padlet, OneNote, Showbie [9, с. 30–82].

Окрім із вищеназваних цифрових інструментів були нами апробовані під час дистанційного навчання в рамках викладання «Практичного курсу німецької мови» і це дає нам право стверджувати, що із використанням інформаційних технологій успішність, темп, мотивація студентів до оволодіння та вивчення німецької мови значно зросли і це позитивно впливає на рівень мотивації студентів, зумовлює в них велику зацікавленість та активізує їх до навчальної діяльності.

Важливим фактором для успішного навчання упродовж дистанційної роботи є підтримка мотивації студентів. Оскільки формат отримання знань для більшості є новим, то потрібно було розробити рекомендації підтримки мотивації, які би дали можливість викладачу створити спільний мотиваційний навчальний простір, в якому всі учасники могли спілкуватися та набувати нові уміння і навички.

Рекомендація 1 – забезпечення регулярного обміну на навчальній платформі. Зауважимо, що не лише контакт викладача важливий для студентів, а й обмін інформацією один з одним відіграє важливу роль. Для цього доцільно створювати в межах групи невеликі партнерські групи для групового спілкування та виконання різних завдань, міні проектів, ролевих ігор, партнерські групи для складання діалогів і за допомогою цих прийомів можна підсилити контакт і мотивацію студентів в позанавчальний час.

Рекомендація 2 – постійний зворотній зв'язок із студентами: визначення заздалегідь терміну оцінки виконаного завдання і каналу, через який буде здійснення оцінювання. Відзначимо, що зручними для цього є створення електронних журналів на Google диску, на платформі MOODLE, по телефону у Viber або ж електронною поштою. Можливим є менш поширений Feedback за допомогою аудіо- та відеозйомки відповіді студента на занятті (ZOOM). Одночасно корисним і допоміжним є короткий аналіз роботи студента, який надсилаються разом з оціненою роботою.

Рекомендація 3 – використання альтернативних медійних засобів на занятті. Цілеспрямоване застосування відеоматеріалів та автентичних матеріалів, інформації може подолати існуючу дистанцію між учасниками навчального процесу і іншомовною реальністю. Заохочення виконання невеликих доручень і їх відеозапис буде позитивно оцінені студентами. Зміна онлайн і аналогічних засобів спілкування сприяє підсиленню уваги та підвищує інтерес до навчального матеріалу. Пропозиція різних форм презентації результатів роботи (у формі світлин, плакатів, малюнків, діаграм, графіків, вікторин), які можна оцифрувати, принесе задоволення у спільному спілкуванні.

Вивчення «Практичного курсу німецької мови» дистанційно для багатьох викладачів-практиків, методистів принесло багато труднощів і викликів. Недостатній досвід роботи змусив фахівців шукати ефективні шляхи вирішення проблеми викладання, її альтернативні форми і методи. Велике значення відіграє у цьому процесі мотивація і її підтримка впродовж усього процесу навчання. Роль викладача-тьютора посилюється. Формування почуття єдності групи сприяє активізації роботи учасників і забезпечує їх взаємодію на навчальній платформі. Використання автентичного матеріалу, різноманітних технічних засобів на заняттях іноземної мови підвищує мотивацію студентів в онлайн-навчанні, викликає велику зацікавленість та активізує їх до навчальної діяльності. Підтримка усного чи писемного спілкування усіма можливими засобами сприяє розвитку та формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Необхідність подальших досліджень щодо підвищення мотивації в умовах дистанційного навчання вбачаємо у вивченні та застосуванні окремих технічних інструментів і засобів при плануванні уроку іноземної мови, на різних його етапах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bellon T., Oateas R. Best practices in cyberspace: motivating the online learner, in NECC: National Educational Computing Conference Proceedings (23rd, San Antonio, Texas, June 17–19). 2002. P. 6. For full text: <http://confreg.uoregon.edu/necc>.
2. Erpenbeck J., Sauter W. Kompetenzentwicklung im Netz, Berlin, Luchterhand, 2007. 313 S.
3. Fickermann D., Edelstein B. Langsam vermisste ich die Schule Schule während und nach der Corona-Pandemie. (Die Deutsche Schule: Zeitschrift für Erziehungswissenschaft, Bildungspolitik und pädagogische Praxis. Beiheft; 16). Münster, New York : Waxmann, 2020. S. 117-135.
4. Kleppin, K. Bei dem Lehrer kann man ja nichts lernen. Zur Unterstützung von Motivation durch Sprachlernberatung. In: Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht, 9(2), 2004, S. 4-5. Abrufbar unter http://www.spz.tu-darmstadt.de/projekt_ejournal/jg-09-2/beitrag/Kleppin2.htm.
5. Shea P., Bidjerano T. Learning presence: Towards a theory of self-efficacy, self-regulation, and the development of a communities of inquiry in online and blended learning environments, Computers & Education, 55 (4), 2010, 1721–1731. journal homepage: www.elsevier.com/locate/compedu.
6. Swan K. Building Learning Communities in Online Courses: the importance of interaction, Education, Communication & Information, 2:1, 2002. S. 23-49.
7. Lomicka L., Lord, G. Social Presence in Virtual Communities of Foreign Language (FL) Teachers. System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics, 35(2). Retrieved September 21, 2021. P. 208-228, from <https://www.learntechlib.org/p/102409/>.
8. Reinmann G. Wie praktisch ist die Universität? Vom situierten zum Forschenden Lernen mit digitalen Medien. In L. Huber, J. Hellmer & F. Schneider (Hrsg.), Forschendes Lernen im Studium. Aktuelle Konzepte und Erfahrungen. Bielefeld: UniversitätsVerlagWebler: 2009 . S. 36-52.
9. Reichwein W. Unterricht digital gestalten. Rahmenbedingungen und Beispiele für digitales Lernen mit iPads. Eine Zusammenstellung von Ergebnissen aus dem Projekt „Digitales Lernen mit Tablets“ an der Universität Hamburg 2. überarbeitete Auflage Berlin, Neopubli Gmb, 2021. 82 S.
10. Rourke L., Anderson T., Garrison R., Archer W. Assessing social presence in asynchronous text-based computer conferencing. Journal of Distance Education, 14 (2), 2001. P. 50–71.

REFERENCES

1. Bellon, T. und Oates, R. Best practices in cyberspace: motivating the online learner NECC 2002: National Educational Computing Conference Proceedings (23rd, San Antonio, Texas, June 17-19). 2002. P.6. 21 916.
2. Erpenbeck, J. und Sauter, W. Kompetenzentwicklung im Netz, Berlin, Luchterhand, 2007. 313 P.
3. Fickermann, Detlef [Hrsg.]; Edelstein, Benjamin [Hrsg.]: Langsam vermisste ich die Schule Schule während und nach der Corona-Pandemie. Münster; New York : Waxmann, 2020. P. 117-135.

4. Kleppin, K. Bei dem Lehrer kann man ja nichts lernen. Zur Unterstützung von Motivation durch Sprachlernberatung. Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht. 2004. № 9(2). 16 pp. – URL: http://www.spz.tu-darmstadt.de/projekt_ejournal/jg-09-2/beitrag/Kleppin2.htm
5. Shea, P. und Bidjerano, T. Learning presence: Towards a theory of self-efficacy, self-regulation, and the development of a communities of inquiry in online and blended learning environments. Computers & Education. 2010. № 55(4). P. 1721–1731.
6. Karen Swan. Building Learning Communities in Online Courses: the importance of interaction, Education, Communication & Information. 2002, № 2:1. P. 23-49.
7. Lomicka, L., Lord, G. Social Presence in Virtual Communities of Foreign Language (FL) Teachers. System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics. 2007. P. 208-228. – URL: <https://www.learntechlib.org/p/102409/>.
8. Reinmann, G. Wie praktisch ist die Universität? Vom situierten zum Forschenden Lernen mit digitalen Medien. In L. Huber, J. Hellmer & F. Schneider (Hrsg.), Forschendes Lernen. Studium. Aktuelle Konzepte und Erfahrungen. Bielefeld: UniversitätsVerlagWebler, 2009. P. 36-52.
9. Reichwein, Wilko [Hrsg.] Unterricht digital gestalten. Rahmenbedingungen und Beispiele für digitales Lernen mit iPads. Eine Zusammenstellung von Ergebnissen aus dem Projekt “Digitales Lernen mit Tablets” an der Universität Hamburg 2. überarbeitete Auflage Berlin, Neopubli Gmb, 2021. P. 82.
10. Rourke, L., Anderson, T., Garrison, R., & Archer, W. Assessing social presence in asynchronous text-based computer conferencing. Journal of Distance Education. 2001. № 14 (2). P. 50 – 71.

УДК 81'243'276.6:61]:378.147:17.022.1

DOI 10.25128/2415-3605.21.2.16

ІРИНА КУШНІР

<https://orcid.org/0000-0002-4349-9652>

irina.kushnir.83@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

майдан Свободи, 4, м. Харків

ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ІМІДЖ ЯК РЕЗУЛЬТАТ МОВНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

У сучасному глобалізованому світі все більшої популярності набуває академічна міграція осіб, які здобувають вищу освіту за межами рідних держав. Головним фактором успішності отримання професійної кваліфікації в іноземному ЗВО є володіння мовою, якою надаються освітні послуги. Для іноземних здобувачів вищої освіти, зокрема медичної, в Україні мова навчання – українська або англійська, але в будь-якому разі, мовою спілкування в академічному та соціокультурному середовищі є державна мова країни навчання. Тож іноземні студенти, які здобувають вищу медичну освіту в Україні англійською мовою, оволодівають українською мовою як засобом комунікативної взаємодії у країні навчання, у навчально-академічному середовищі та під час клінічної практики. У цій статті представлено модель результату мовної освіти іноземних студентів-медиків – їхнього професійно-комунікативного іміджу. Точне уявлення про результат навчання та орієнтування на цей результат значно підвищать ефективність навчального процесу. Описано структуру та змістові компоненти досліджуваного феномена. Відзначено, що професійно-комунікативний імідж лікаря – це комплексний багатокомпонентний феномен, сформованість якого забезпечує успішність комунікативного акту в професійній сфері. Подано узагальнений список вимог до особистості медичного працівника. Перелічені якості мають проявлятися в певному комунікативному стилі через стратегії і тактики, а їхню реалізацію забезпечують знання необхідних мовних засобів та володіння вміннями у різних видах мовленнєвої діяльності. Розроблена авторкою модель професійно-комунікативного іміджу як результату навчання української мови іноземних студентів медичного профілю має три рівні: психологічний, когнітивний, операційний. Лінгводидактичний опис компонентів досліджуваного феномена послугував базисом для розробки поліаспектної моделі мовної освіти іноземних студентів-медиків англійської форми навчання.

Ключові слова: професійно-комунікативний імідж, іноземні студенти-медики, українська мова як іноземна.